

РЕШЕНИЕ

№ 4

гр. София 22.02.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

Върховен касационен съд на Република България, Второ наказателно отделение, в публично заседание на деветнадесети януари две хиляди двадесет и втора година в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: БИЛЯНА ЧОЧЕВА
ЧЛЕНОВЕ: ТЕОДОРА СТАМБОЛОВА
БИСЕР ТРОЯНОВ
ПЕТЯ ШИШКОВА
ДИМИТРИНА АНГЕЛОВА

при секретаря Илияна Рангелова.....в присъствието на прокурора Николай Любенов.....изслуша докладваното от съдия ЧОЧЕВАнаказателно дело № 1049 по описа за 2022 г. и за да се произнесе взе пред вид следното:

Производство пред ВКС е по реда на чл. 422, ал. 1, т. 5, вр. чл. 354, ал. 5 от НПК и е образувано по искане на осъдения Р. А. Х. (изготвено от защитника му адв. В. Д.) за възобновяване на КНД № 32/2021 г. на Върховния касационен съд и отмяна на постановеното по него решение № 193/18.08.2012 г. в гражданко-осъдителната му част.

В тази част ВКС е изменил въззивно решение № 167/04.12.2019 г. по ВНОХД № 201/2019 г. на Варненския апелативен съд, като е намалил размера на присъденото обезщетение на община В. от 67 995, 96 лв. на 61 933, 30 лв., както и държавната такса от 2720 лв. на 2 477, 33 лв.

В искането, поддържано в с. з. пред ВКС лично от осъдения Х. и неговия защитник, се изтъкват доводи за допуснати съществени нарушения на процесуалния и материален закон, които са основания за възобновяване съгласно чл. 422 ал. 1, т. 5, вр. чл. 348 ал. 1, т. 1 и 2 от НПК. Претендира се отмяна на решението в тази му част и връщане на делото за ново разглеждане на касационната инстанция.

Прокурорът от ВКП изразява позиция за неоснователност на направеното искане за възобновяване, поради което и предлага да бъде оставено без уважение.

В последната си дума осъденият моли за отмяна на осъждането в гражданската му част.

Върховният касационен съд, след като обсъди доводите на страните и извърши проверка за наличието на основанията за възобновяване, намери следното:

Искането за възобновяване е било депозирано на 27.09.2021 г. и се вменява в изискуемия по чл. 421, ал. 3 от НПК 6-месечен срок, считано от влизане в сила на касационното решение по чл. 354, ал. 5 от НПК.

Поради това то е допустимо, а при разглеждането му по същество ВКС констатира следното:

На първо място следва да се отрази, че в голямата му част писменото искане за възобновяване представлява сбор от селектирани абзаци от съдебните актове на различните инстанции, придружен от коментари на защитата, което изобщо не удовлетворява изискванията за нужно съдържание, което е същото като за касационна жалба. Освен това, разнообразните коментари касаят преимуществено осъждането на Р. Х. за престъпление по чл. 219 от НК, за което наказателното производство е било прекратено поради изтичане на предвидената давност и който въпрос е разгледан и приключен с първото по ред касационно решение № 213/18.12.2017 г. по н. д. № 813/2017 г. на ВКС, I н. о.

Затова ВКС няма да се занимава с възраженията, които се отнасят към тази част от искането за възобновяване. Предмет на образуваното пред ВКС производство е единствено гражданско-осъдителната част на постановеното от ВКС решение № 193/18.08.2021 г. по н. д. № 32/2020 г. на III н. о. – тази, в която по същество е потвърдено основанието на гражданската претенция, като е намален размера на обезщетението за имуществени вреди, както и на дължимата държавна такса.

Въпреки посоченото за по-голямата част от съдържанието на искането за възобновяване, от една друга негова част се извеждат възражения на искателя относно допустимостта на гражданския иск, доколкото се твърди, че същият е бил предявен от нелегитимиран процесуален представител и извън предвидения 5-годишен давностен срок (по чл. 110 от ЗЗД, вр. чл. 114, ал. 3 от ЗЗД). Относно процесуалната легитимация на ищеца ВКС ясно е отразил, че въпросът е бил разрешен още с първото касационно решение по н. д. № 813/2017 г., а по втория е възприел становището на въззивната инстанция при последното, четвърто по ред, въззивно производство по ВНОХД № 201/2019 г. – за това, че след като искът е бил предявен на 07.10.2015 г. (съответно приет за съвместно разглеждане в с. з. на 19.10.2015 г.), то явно не е изтекъл предвиденият 5-годишен давностен срок, считано от откриването на дееца, което е станало от датата на привличането на Х. като обвиняем на 26.01.2015 г. В тази връзка съдебната практика е последователна и ВКС с основание е отхвърлил възраженията на касатора по този въпрос, към което няма какво повече да се добави.

Макар и с изключително затруднение се извеждат и възражения на искателя по основателността на гражданския иск. Главно те са свързани с несъвместимост между фактите по предявеното на Х. обвинение за неправомерно поведение (първоначално обхванато от състава на чл. 282 от НК и впоследствие трансформирано по чл. 219 от НК, производството по което е било прекратено поради изтекла абсолютна давност - с решение № 166/07.06.2017 г. по ВНОХД № 105/2017 г. на Великотърновския апелативен съд, чието решение в тази му част е оставено в сила от ВКС, I н. о., по н. д. № 813/2017 г.) и тези, въз основа на които е била ангажирана гражданската му отговорност за деликт.

Принципно е разбирането, че при наличието на прекратено по давност наказателно производство за конкретно престъпление, гражданската отговорност на подсъдимото лице може да бъде ангажирана, ако инкриминираното поведение като съвкупност от факти (чиято правна квалификация може да е различна), потвърдени при съдебното разглеждане, представлява деликт.

В конкретния случай този съществен въпрос не е бил проучен внимателно и не е получил задълбочен и убедителен отговор в мотивите на ВКС при третото разглеждане на делото. Това важи както за фактите, които обуславят съдържанието на деликтното поведение, така и за причинната връзка с вредите, претендирани от община В.. Не е открито различие между фактите по обвинението, за които Х. е бил оправдан и онези, за които е било възможно да се ангажира отговорност за деликт след прекратяване на наказателното производство за престъплението по чл. 219 от НК.

В мотивите си ВКС е отразил, че въззивният съд е извел вярна и обоснована фактология за състава на непозволеното увреждане и в този смисъл споделя фактите, приети от въззивния съд без да е необходимо да ги преповтаря (на л. 27 от решението).

По отношение на самото неправомерно поведение на Х., изразило се в неосъществяването на контрол върху работата на изпълнителя, ВКС е конкретизирал, че отдава значение на показанията на св. Х. Н. – за това, че като строителен техник в община В. е подписвал в кабинета на зам. кмета – св. Я., актовете за извършени дейности по ремонта и сравнителни таблици (подготвени и подписани от изпълнителя), но без да извърши проверка на място. Затова и на база данните за настъпили вреди (поради плащането на отчетени, но неизвършени и дублирани работи) е приел, че отговорност следва да носи кмета Х. – защото „не контролирал изпълнението на договора и отчитането му“, „не сключил договор за строителен надзор“, „не възложил на компетентните служби в община В. извършване на проверки и инвеститорски надзор, каквито обичайно са били извършвани при изпълнение на други договори“, „допуснал актовете, отчитащи свършеното от изпълнителя, да бъдат подписвани в сградата на общината без извършване на проверка на място“. Причинната връзка е мотивирана с неизпълнение на задълженията на кмета „да организира и възложи контрол върху изпълнението и отчитането на извършеното“, което е довело до реализирането на вредите. По повод проявената небрежност е посочено, че „не е определил лица, които да контролират изпълнението на договора и неговото отчитане“.

В мотивите на въззивната инстанция (по ВНОХД № 201/2019 г), възприети от ВКС, обаче се съдържат допълнителни данни, а именно, че св. Н. периодично подписвал посочените по-горе документи в канцеларията на св. Я., „който давал уверение, че работата се изпълнява и няма нужда да се контролира на място“ (л. 198 от НОХД), както и че „при всички останали случаи на извършвани СМР по възложение на общината св. Н. например е бил винаги съответно овластяван да извършва периодични проверки и то в присъствието и на други длъжности лица“, че „това е бил утвърден технологичен процес и по правило е бил осъществяван от св. Н. и други длъжностни лица, като вместо това всички необходими книжа били съставяни и подписвани в сградата на общината без да се правят проверки на място“. И именно поради това противоправно бездействие се е стигнало до осъждането на Х. за престъпление по чл. 219 от НК, за което наказателното производство е било прекратено по давност.

Св. Н. е бил разпитван по делото и в показанията му е отразено, че подписването на актовете е било включено в неговите задължения, както и че зам. кметът е движел нещата, викал го е в кабинета му и той подписвал с уверението, че няма проблеми относно изпълнението (л. 226 от НОХД № 393/2016 г.). В мотивите на първоинстанционната присъда (по това дело) подсъдимият бил признат за виновен да е извършил престъплението по чл. 219, ал. 1 от НК – не положил достатъчно грижи за ръководенето и управлението на повереното му имущество, защото като възложител на СМР в училището в с. Г. не осигурил

възможност за упражняване на контрол, вкл. чрез проверки на място и от това последвали значителни щети в размер на 61 933, 30 лв. за община В..

От материалите по делото е видно, че на подсъдимият Р. Х. е било повдигнато обвинение по чл. 282, ал. 2, вр. ал. 1 от НК за това, че през периода от 29.08.2008 г. до 30.09.2009 г., в гр. В., в качеството си на длъжностно лице, заемащо отговорно служебно положение (кмет на община В.), нарушил и не изпълнил служебните си задължения (по чл. 166, ал. 1, мл. 170, ал. 1 от ЗУТ, вр. чл. 4, ал. 3, вр. ал. 1 и чл. 5, ал. 1 от Наредба № 3/31.07.2003 г. за съставяне на актове и протоколи по време на строителството), като не сключил договор за консултантски услуги и осъществяване на строителен надзор и не осигурил възможност за упражняване на контрол, вкл. чрез проверки на място по отношение на строително-ремонтните работи на обект: „Мерки за енергийна ефективност в сградата на СОУ „Х. Б.“ – гр. Гл., община В.“, представляващи строителство трета категория, с цел да набави облага за себе си и за „Е. – РН“, като от деянието са настъпили значителни вредни последици за община В. в размер на 61 933, 30 лв.

Тезата на обвинението за занижен контрол при изпълнението и отчитането на ремонтните работи е била обвързана с фактите, че Х. не е сключил консултантски договор за осъществяване на строителен надзор по правилата на ЗУТ, а вместо това определил св. Н. (който не притежавал изискуемата се според ЗУТ квалификация) да подписва актовете по строителството, както и допуснал тези актове да бъдат подписвани в кабинет в общината без извършване на проверки на място. Св. Н. не е бил подведен под отговорност, защото не е бил компетентното длъжностно лице да участва в съставянето на актове по строителството трета категория (вж. л. 27 от обвинителни акт).

Последващото развитие на процеса илюстрира, че подсъдимият Х. е бил оправдан за фактите (обулавящи квалификация по чл. 282 от НК), тъй като ремонтните работи в училището в с. Гл. са приети, че не представляват строеж трета категория, за която се изисква осъществяване на строителен надзор от консултант, каквото качество св. Н. не имал. Отговорността по чл. 219 от НК (преди прекратяването поради изтекла давност) е била обвързана с неосъществяване на контрол, доколкото актовете са били подписвани от същия свидетел без проверка на място относно реалното изпълнение.

Изложеното дотук ясно очертава, че съдържанието на противоправното поведение като съвкупност от факти, за което е могла да бъде ангажирана гражданската отговорност на кмета Х., не е било ясно проследено и изяснено. От една страна в мотивите на ВКС (а и на проверявания от него въззивен съд) е прието, че в тази съвкупност се включва неосъществяването на строителен надзор – за което е очевидно, че Х. е бил оправдан. От друга страна не е направено нужното разграничение и уточнение – след като св. Н. е признато, че не е имал компетентността да извършва специализиран строителен надзор по ЗУТ, то същият имал ли е такава (по образование и длъжностна характеристика) да осъществява контрол на ремонтните работи по изпълнението на договора (за което е подписвал протоколи и други книжа), възлагани ли са му такива задачи, посочван/ определен ли е бил от подсъдимия или зам. кмета Я. да върши тази дейност – фактически или с отделна заповед (като в тази връзка сочената от защитника заповед № 950/23.07.2008 г. е без значение, тъй като се отнася до друг обект – за сградата на общинската администрация в гр. В.. В тази връзка се съзира противоречие между факти и правни заключения – от една страна навсякъде се сочи, че той е подписвал, а от друга, че не е бил овластен, но пък имало технологичен процес точно той и други длъжностни лица да се занимават с контрола по изпълнението на подобни договори. Изобщо не са обсъдени и показанията на този свидетел, който е

признавал, че подписването на протоколи по ремонта е влизало в задълженията му, като те не са проверени в контекста на данните от длъжностната му характеристика.

Още по-голямо противоречие се забелязва и в констатациите за начина, по който са били подписвани книжата по изпълнението на ремонта и причините да не се извършват проверки на място, които са имали значение както за идентифициране на противоправното поведение на Х., така и за причинната връзка между него и настъпилите вреди. От една страна навсякъде е прието, че това е вършено в кабинета на зам. кмета Я., а от друга е пропуснато да се съобрази, че по негово указание не са извършвани проверките на място, което и св. Н. е сочил в своите показания, но в тази им част те не са били обсъждани. В крайна сметка изобщо не е известно върху каква фактическа основа са построени изводите кметът Х. да е допуснал книжата да се подписват по посочения начин без проверки на място.

В резултат на недостатъчно пълното проследяване и проучване на доказателствата и фактите, които имат съществено значение за гражданската отговорност на Х., се е стигнало до неизясняване и произволно разширяване на точното съдържание на проявеното от него поведение, преценката за неговата противоправност и причинната връзка с настъпване на имуществените вреди по повод извършения ремонт в училището в с. Гл.. Това оправдава приложението на чл. 425, ал. 1, т. 1 от НПК за отмяна на касационното решение в гражданско-осъдителната му част по реда на възобновяването и връщане на делото за ново разглеждане в същата част на ВКС. Липсва основание за спиране на изпълнението на касационното решение – освен, че в тази връзка не са изложени никакви мотиви, то след възобновяване на производството липсва съдебен акт, подлежащ на изпълнение.

Предвид гореизложеното и на основание чл. 425, ал. 1, т. 1, вр. чл. 422 ал. 1, т. 5, вр. чл. 348, ал. 1, т. 2 от НПК Върховният касационен съд, второ наказателно отделение, петчленен състав

Р Е Ш И:

ВЪЗОБНОВЯВА наказателно дело № 32/2020 г. на Върховен касационен съд, **КАТО ОТМЕНЯ** постановеното по него решение № 193/18.08.2021 г. в гражданско-осъдителната му част и **ВРЪЩА** делото за ново разглеждане в същата част на Върховния касационен съд.

Решението не подлежи на обжалване и протестиране.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: 1.

2.

3.

4.